

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः
हरिः ॐ

6.5 षष्ठकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणम्

Contents

6.5 षष्ठकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं

1

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः हरिः ॐ

6.5 षष्ठकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं

6.5 षष्ठकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः - सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं

TS 6.5.1.1

इन्द्रः । वृत्राय । वज्रम् । उदितिं । अयच्छत् । सः । वृत्रः । वज्रात् । उद्यतादित्युत्-
यतात् । अ॒भि॒भेत् । सः । अ॒ब्र॒वीत् । मा । मे । प्रेतिं । हाः । अस्ति । वै । इ॒दम्
। मयिं । वी॒र्यम् । तत् । ते । प्रेतिं । दा॒स्यामि । इति । तस्मै । उ॒क्थ्यम् । प्रेतिं
। अ॒य॒च्छत् । तस्मै । द्वितीयम् । उदितिं । अ॒य॒च्छत् । सः । अ॒ब्र॒वीत् । मा । मे ।
प्रेतिं । हाः । अस्ति । वै । इ॒दम् । मयिं । वी॒र्यम् । तत् । ते । प्रेतिं । दा॒स्यामि । इति । 1

TS 6.5.1.2

तस्मै । उ॒क्थ्यम् । ए॒व । प्रेतिं । अ॒य॒च्छत् । तस्मै । तृतीयम् । उदितिं । अ॒य॒च्छत् ।
तम् । विष्णुः । अ॒न्वि॒तिं । अ॒ति॒ष्ठत् । ज॒हि । इति । सः । अ॒ब्र॒वीत् । मा । मे । प्रेतिं ।
हाः । अस्ति । वै । इ॒दम् । मयिं । वी॒र्यम् । तत् । ते । प्रेतिं । दा॒स्यामि । इति । तस्मै
। उ॒क्थ्यम् । ए॒व । प्रेतिं । अ॒य॒च्छत् । तम् । निर्मा॑यमिति निः-मा॒यम् । भू॒तम् । अ॒ह॒न् ।
य॒ज्ञः । हि । तस्य॑ । मा॒या । आसीत् । यत् । उ॒क्थ्यः । गृ॒ह्यते । इन्द्रि॑यम् । ए॒व । 2

TS 6.5.1.3

तत् । वीर्यम् । यजमानः । भ्रातृव्यस्य । वृद्धे । इन्द्राय । त्वा । बृहद्वत् इति बृहत् -
 वृत्ते । वयस्वते । इति । आह । इन्द्राय । हि । सः । तम् । प्रेति । अयच्छत् ।
 तस्मै । त्वा । विष्णवे । त्वा । इति । आह । यत् । एव । विष्णुः । अन्वतिष्ठतेत्यनु
 - अतिष्ठत् । जहि । इति । तस्मात् । विष्णुम् । अन्वाभजतीत्यनु - आभजति । त्रिः ।
 निरिति । गृह्णाति । त्रिः । हि । सः । तम् । तस्मै । प्रेति । अयच्छत् । एषः । ते
 । योनिः । पुनरहविरिति पुनः - हविः । असि । इति । आह । पुनःपुनरिति पुनः - पुनः । 3

TS 6.5.1.4

हि । अस्मात् । निर्गृह्णातीति निः - गृह्णाति । चक्षुः । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । उक्थ्यः
 । तस्मात् । उक्थ्यम् । हुतम् । सोमाः । अन्वायन्तीत्यनु - आयन्ति । तस्मात् । आत्मा
 । चक्षुः । अन्विति । एति । तस्मात् । एकम् । यन्तम् । बृहवः । अन्विति । यन्ति ।
 तस्मात् । एकः । बहूनाम् । भद्रः । भवति । तस्मात् । एकः । ब्रह्मीः । जायाः । विन्दते
 । यदि । कामयेत । अद्भ्युः । आत्मानम् । यज्ञयज्ञसेनेति यज्ञ - यज्ञसेन । अर्पयेयम् ।
 इति । अन्तरा । आहवनीयमित्या - हवनीयम् । च । हविर्धानमिति हविः - धानम् । च ।
 तिष्ठन् । अवेति । नयेत् । 4

TS 6.5.1.5

आत्मानम् । एव । यज्ञयज्ञसेनेति यज्ञ-यज्ञसेन । अर्पयति । यदि । कामयेत । यजमानम्
 । यज्ञयज्ञसेनेति यज्ञ - यज्ञसेन । अर्पयेयम् । इति । अन्तरा । सदोहविर्धाने इति सदः -
 हविर्धाने । तिष्ठन् । अवेति । नयेत् । यजमानम् । एव । यज्ञयज्ञसेनेति यज्ञ - यज्ञसेन ।
 अर्पयति । यदि । कामयेत । सदस्यान् । यज्ञयज्ञसेनेति यज्ञ - यज्ञसेन । अर्पयेयम् । इति
 । सदः । आलभ्येत्या - लभ्यं । अवेति । नयेत् । सदस्यान् । एव । यज्ञयज्ञसेनेति यज्ञ -
 यज्ञसेन । अर्पयति ॥ 5

(इती - न्द्रियमेव - पुनः पुन - नयेत् - त्रयस्त्रिंशच्च) (A1)

TS 6.5.2.1

आयुः । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । ध्रुवः । उत्तम इत्युत् - तमः । ग्रहाणाम् । गृह्यते । तस्मात् । आयुः । प्राणानामिति प्र - अनानाम् । उत्तममित्युत्-तमम् । मूर्धनम् । दिवः । अरतिम् । पृथिव्याः । इति । आह । मूर्धनम् । एव । एनम् । समानानाम् । करोति । वैश्वानरम् । ऋताय । जातम् । अग्निम् । इति । आह । वैश्वानरम् । हि । देवतया । आयुः । उभयतोवैश्वानर इत्युभयतः - वैश्वानरः । गृह्यते । तस्मात् । उभयतः । प्राणा इति प्र - अनाः । अधस्तात् । च । उपरिष्ठात् । च । अर्द्धिनः । अन्ये । ग्रहाः । गृह्यन्ते । अर्द्धी । ध्रुवः । तस्मात् । 6

TS 6.5.2.2

अर्द्धि । अवाङ् । प्राण इति प्र - अनः । अन्येषाम् । प्राणानामिति प्र - अनानाम् । उपोऽस्य इत्युप - उप्ते । अन्ये । ग्रहाः । साद्यन्ते । अनुपोऽस्य इत्यनुप - उप्ते । ध्रुवः । तस्मात् । अश्वा । अन्याः । प्रजा इति प्र - जाः । प्रतिष्ठन्तीति प्रति - तिष्ठन्ति । मासेन । अन्याः । असुराः । वै । उत्तरत इत्युत् - तरतः । पृथिवीम् । पर्याचिकीरषन्निति परि - आचिकीरषन्न । ताम् । देवाः । ध्रुवेण । अहहन् । तत् । ध्रुवस्य । ध्रुवत्वमिति ध्रुव - त्वम् । यत् । ध्रुवः । उत्तरत इत्युत् - तरतः । साद्यते । धृत्यै । आयुः । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । ध्रुवः । आत्मा । होता । यत् । होतृचमस इति होतृ - चमसे । ध्रुवम् । अवनयतीत्यव - नयति । आत्मन् । एव । यज्ञस्य । 7

TS 6.5.2.3

आयुः । दुधाति । पुरस्तात् । उक्थस्य । अवनीय इत्यव - नीयः । इति । आहुः । पुरस्तात् । हि । आयुषः । भुङ्क्ते । मद्ध्यतः । अवनय इत्यव - नीयः । इति । आहुः । मद्ध्यमेन

। हि । आयुषः । भुङ्क्ते । उत्तरार्द्ध इत्युत्तर - अर्द्धे । अनीय इत्येव - नीयः । इति ।
आहुः । उत्तमेनेत्युत् - तमेन । हि । आयुषः । भुङ्क्ते । वैश्वदेव्यामिति वैश्व - देव्याम् । ऋचि
। शस्यमानायाम् । अवेति । नयति । वैश्वदेव्य इति वैश्व - देव्यः । वै । प्रजा इति प्र - जाः
। प्रजास्विति प्र - जासु । एव । आयुः । दुधाति ॥ 8

(ध्रुवस्तस्मा - देव यज्ञस्यै - कान्नचत्वारिंशच्च) (A2)

TS 6.5.3.1

यज्ञेन । वै । देवाः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । आयच्छ । ते । अमन्यन्त ।
मनुष्याः । नः । अन्वाभविष्यन्तीत्यनु-आभविष्यन्ति । इति । ते । सँवत्सरेणेति सं - वत्सरेण
। योपयित्वा । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । आयच्छ । तम् । ऋषयः । ऋतुग्रहैरित्युत्तु
- ग्रहैः । एव । अनु । प्रेति । अजानच्छ । यत् । ऋतुग्रहा इत्युत्तु - ग्रहाः । गृह्यन्ते ।
सुवर्गसेति सुवः - गस्य । लोकस्य । प्रज्ञात्या इति प्र - ज्ञात्यै । द्वादश । गृह्यन्ते । द्वादश ।
मासाः । सँवत्सर इति सं - वत्सरः । सँवत्सरस्येति सं - वत्सरस्य । प्रज्ञात्या इति प्र - ज्ञात्यै
। सह । प्रथमौ । गृह्येते इति । सह । उत्तमावितुत् - तमौ । तस्मात् । द्वौद्वौविति द्वौ - द्वौ
। ऋतू इति । उभयतोमुखमित्युभयतः - मुखम् । ऋतुपात्रमित्युत्तु - पात्रम् । भवति । कः । 9

TS 6.5.3.2

हि । तत् । वेद । यतः । ऋतूनाम् । मुखम् । ऋतूनां । प्रेति । इष्य । इति । षट् ।
कृत्वं । आह । षट् । वै । ऋतवं । ऋतून् । एव । प्रीणाति । ऋतुभिरित्युत्तु - भिः ।
इति । चतुः । चतुष्पद इति चतुः - पदः । एव । पशून् । प्रीणाति । द्विः । पुनः । ऋतूनां
। आह । द्विपद इति द्वि - पदः । एव । प्रीणाति । ऋतूनां । प्रेति । इष्य । इति । षट्
। कृत्वं । आह । ऋतुभिरित्युत्तु - भिः । इति । चतुः । तस्मात् । चतुष्पाद इति चतुः -
पादः । पशवं । ऋतून् । उपेति । जीवन्ति । द्विः । 10

TS 6.5.3.3

पुनः । ऋतुना । आह । तस्मात् । द्विपाद् इति द्वि - पादः । चतुष्पद् इति चतुः - पद्ः । पशून् । उपेति । जीवन्ति । ऋतुना । प्रेति । इष्य । इति । षट् । कृत्वः । आह । ऋतुभिरित्युतु - भिः । इति । चतुः । द्विः । पुनः । ऋतुना । आह । आक्रमणमित्या - क्रमणम् । एव । तत् । सेतुम् । यजमानः । कुरुते । सुवर्गसेति सुवः - गस्य । लोकस्य । समष्ट्या इति सं - अष्ट्यै । न । अन्यः । अन्यम् । अनु । प्रेति । पद्येत् । यत् । अन्यः । अन्यम् । अनुप्रपद्येतेत्यनु - प्रपद्येत । ऋतुः । ऋतुम् । अनु । प्रेति । पद्येत् । ऋतवः । मोहुकाः । स्युः । 11

TS 6.5.3.4

प्रसिद्धमिति प्र - सिद्धम् । एव । अद्भ्युः । दक्षिणेन । प्रेति । पद्यते । प्रसिद्धमिति प्र - सिद्धम् । प्रतिप्रस्थातेति प्रति-प्रस्थाता । उत्तरेणेत्युत्-तरेण । तस्मात् । आदित्यः । षट् । मासः । दक्षिणेन । एति । षट् । उत्तरेणेत्युत्-तरेण । उपयामगृहीत इत्युपयाम-गृहीतः । असि । सः सर्प इति सं - सर्पः । असि । अहस्पत्यायेत्यहः - पत्याय । त्वा । इति । आह । अस्ति । त्रयोदश इति त्रयः - दशः । मासः । इति । आहुः । तम् । एव । तत् । प्रीणाति ॥ 12

(को - जीवन्ति द्विः - स्यु - श्वतुस्त्रिंशच्च) (A3)

TS 6.5.4.1

सुवर्गायेति सुवः - गाय । वै । एते । लोकाय । गृह्यन्ते । यत् । ऋतुग्रहा इत्युतु - ग्रहाः । ज्योतिः । इन्द्राग्री इतीन्द्र - अग्री । यत् । ऐन्द्राग्रमित्यैन्द्र - अग्रम् । ऋतुपात्रेणेत्युतु - पात्रेण । गृह्णाति । ज्योतिः । एव । अस्मै । उपरिष्ठात् । दुधाति । सुवर्गसेति सुवः-गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्या इत्यनु - ख्यात्यै । ओजोभृतावित्योजः - भृतौ । वै । एतौ । देवानाम्

। यत् । इन्द्रा॒ग्नी इतीन्द्र - अ॒ग्नी । यत् । ऐन्द्रा॒ग्र इत्यैन्द्र-अ॒ग्रः । गृह्यते॑ । ओजः॑ । ए॒व । अवेति॑ । रु॒न्धे । वैश्व॑दे॒वमिति॑ वैश्व - दे॒वम् । शुक्र॑पा॒त्रेणेति॑ शुक्र - पा॒त्रेण॑ । गृह्णा॒ति । वैश्व॑दे॒व्यं इति॑ वैश्व - दे॒व्यः । वै । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । अ॒सौ । आ॒दित्यः॑ । शुक्रः॑ । यत् । वैश्व॑दे॒वमिति॑ वैश्व - दे॒वम् । शुक्र॑पा॒त्रेणेति॑ शुक्र - पा॒त्रेण॑ । गृह्णा॒ति । तस्मा॑त् । अ॒सौ । आ॒दित्यः॑ । 13

TS 6.5.4.2

सर्वाः॑ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्र॒त्यङ् । उ॒दिति॑ । ए॒ति । तस्मा॑त् । सर्वः॑ । ए॒व । म॒न्यते॑ । मा॒म् । प्र॒ति । उ॒दिति॑ । अ॒गात् । इति॑ । वैश्व॑दे॒वमिति॑ वैश्व - दे॒वम् । शुक्र॑पा॒त्रेणेति॑ शुक्र-पा॒त्रेण॑ । गृह्णा॒ति । वैश्व॑दे॒व्यं इति॑ वैश्व - दे॒व्यः । वै । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । तेजः॑ । शुक्रः॑ । यत् । वैश्व॑दे॒वमिति॑ वैश्व - दे॒वम् । शुक्र॑पा॒त्रेणेति॑ शुक्र - पा॒त्रेण॑ । गृह्णा॒ति । प्र॒जास्विति॑ प्र - जा॒सु । ए॒व । तेजः॑ । द॒धाति॑ ॥ 14

(तस्मा॑द॒सावा॑दित्य - स्त्रि॒ंशच्च॑) (A4)

TS 6.5.5.1

इन्द्रः॑ । म॒रुद्भिरिति॑ म॒रुत् - भिः॑ । साँवि॑द्येनेति॑ सां - वि॒द्येन॑ । मा॒द्भ्यन्दि॑ने । स॒वने॑ । वृ॒त्रम् । अ॒हन् । यत् । मा॒द्भ्यन्दि॑ने । स॒वने॑ । म॒रुत्व॑तीयाः॑ । गृह्ण॑न्ते । वा॒र्त्रं॒घ्ना इति॑ वा॒र्त्र - घ्नाः॑ । ए॒व । ते । यज॑मानस्य । गृह्ण॑न्ते । तस्य॑ । वृ॒त्रम् । ज॒घ्नुषः॑ । ऋ॒तवः॑ । अ॒मुह्य॑न् । सः । ऋ॒तुपा॒त्रेणेत्य॑तु - पा॒त्रेण॑ । म॒रुत्व॑तीयान् । अ॒गृह्णा॑त् । ततः॑ । वै । सः । ऋ॒तून् । प्रेति॑ । अ॒जाना॑त् । यत् । ऋ॒तुपा॒त्रेणेत्य॑तु-पा॒त्रेण॑ । म॒रुत्व॑तीयाः॑ । गृह्ण॑न्ते । ऋ॒तूनाम् । प्र॒ज्ञा॒त्या इति॑ प्र-ज्ञा॒त्यै । व॒ज्रम् । वै । ए॒तम् । यज॑मानः । भ्रातृ॑व्याय । प्रेति॑ । ह॒रति॑ । यत् । म॒रुत्व॑तीयाः॑ । उ॒दिति॑ । ए॒व । प्र॒थमे॑न । 15

TS 6.5.5.2

यच्छति । प्रेति । हरति । द्वितीयेन । स्तृणुते । तृतीयेन । आयुधम् । वै । एतत् । यजमानः । समिति । कुरुते । यत् । मरुत्वतीयाः । धनुः । एव । प्रथमः । ज्या । द्वितीयः । इषुः । तृतीयः । प्रतीति । एव । प्रथमेन । धत्ते । वीति । सृजति । द्वितीयेन । विद्व्यति । तृतीयेन । इन्द्रः । वृत्रम् । हत्वा । पराम् । पुरावतमिति परा - वतम् । अगच्छत् । अपेति । अराधम् । इति । मन्यमानः । सः । हरितः । अभवत् । सः । एतान् । मरुत्वतीयान् । आत्मस्पर्णानित्यात्म - स्पर्णान् । अपश्यत् । तान् । अगृहीत् । 16

TS 6.5.5.3

प्राणमिति प्र - अनम् । एव । प्रथमेन । अस्पृणुत् । अपानमित्यप - अनम् । द्वितीयेन । आत्मानम् । तृतीयेन । आत्मस्पर्णा इत्यात्म - स्पर्णाः । वै । एते । यजमानस्य । गृह्यन्ते । यत् । मरुत्वतीयाः । प्राणमिति प्र - अनम् । एव । प्रथमेन । स्पृणुते । अपानमित्यप-अनम् । द्वितीयेन । आत्मानम् । तृतीयेन । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन् । तम् । देवाः । अब्रुवन् । महान् । वै । अयम् । अभूत् । यः । वृत्रम् । अवधीत् । इति । तत् । महेन्द्रस्येति महा - इन्द्रस्य । महेन्द्रत्वमिति महेन्द्र - त्वम् । सः । एतम् । माहेन्द्रमिति माहा - इन्द्रम् । उद्धारमित्युत् - हारम् । उदिति । अहरत् । वृत्रम् । हत्वा । अन्यासु । देवतासु ( ) । अधीति । यत् । माहेन्द्र इति माहा - इन्द्रः । गृह्यते । उद्धारमित्युत् - हारम् । एव । तम् । यजमानः । उदिति । हरते । अन्यासु । प्रजास्विति प्र-जासु । अधीति । शुक्रपात्रेणेति शुक्र - पात्रेण । गृह्णाति । यजमानदेवत्यं इति यजमान - देवत्यः । वै । माहेन्द्र इति माहा - इन्द्रः । तेजः । शुक्रः । यत् । माहेन्द्रमिति माहा - इन्द्रम् । शुक्रपात्रेणेति शुक्र - पात्रेण । गृह्णाति । यजमाने । एव । तेजः । दुधाति ॥ 17

(प्रथमेना - गृहीत - देवतास्व - षाविंशतिश्च) (A5)

TS 6.5.6.1

अदितिः । पुत्रका॒मेति॑ पु॒त्र - का॒मा । सा॒द्व्येभ्यः॑ । दे॒वेभ्यः॑ । ब्र॒ह्मो॒दुनमि॑ति ब्रह्म - ओ॒दुनम् ।
अ॒प॒च॒त् । तस्यै॑ । उ॒च्छे॒ष॒णामि॑त्यु॒त्-शे॒ष॒णम् । अ॒दु॒दुः । तत् । प्रेति॑ । अ॒श्नात् । सा । रे॒तः
। अ॒ध॒त् । तस्यै॑ । च॒त्वारः॑ । आ॒दि॒त्याः । अ॒जा॒य॒न्त । सा । द्वि॒तीय॑म् । अ॒प॒च॒त् । सा ।
अ॒म॒न्य॒त् । उ॒च्छे॒ष॒णामि॑त्यु॒त्-शे॒ष॒णात् । मे । इ॒मे । अ॒ज्ञ॒त् । यत् । अ॒ग्रे । प्रा॒शि॒ष्यामी॑ति
प्र - अ॒शि॒ष्यामि॑ । इ॒तः । मे । व॒सी॒या॒ऽसः । ज॒नि॒ष्य॒न्ते । इति॑ । सा । अ॒ग्रे । प्रेति॑ ।
अ॒श्नात् । सा । रे॒तः । अ॒ध॒त् । तस्यै॑ । व्यृ॒द्धमि॑ति वि - ऋ॒द्धम् । आ॒ण्डम् । अ॒जा॒य॒त् ।
सा । आ॒दि॒त्येभ्यः॑ । ए॒व । 18

TS 6.5.6.2

तृ॒तीय॑म् । अ॒प॒च॒त् । भो॒गाय॑ । मे । इ॒दम् । श्रान्त॑म् । अ॒स्तु । इति॑ । ते । अ॒ब्रु॒व॒न् ।
व॒रम् । वृ॒णाम॑है । यः । अ॒तः । जा॒या॒तै । अ॒स्माक॑म् । सः । ए॒कः । अ॒स॒त् । यः ।
अ॒स्य॑ । प्र॒जा॒या॒मि॑ति प्र - जा॒या॒म् । ऋ॒द्ध्या॒तै । अ॒स्माक॑म् । भो॒गाय॑ । भ॒वा॒त् । इति॑ ।
त॒तः । वि॒व॒स्वान् । आ॒दि॒त्यः । अ॒जा॒य॒त् । तस्य॑ । वै । इ॒यम् । प्र॒जे॒ति॑ प्र - जा । यत्
। म॒नु॒ष्याः॑ । ता॒सु॑ । ए॒कः । ए॒व । ऋ॒द्धः । यः । य॒ज॒ते । सः । दे॒वा॒ना॑म् । भो॒गाय॑ ।
भ॒व॒ति॑ । दे॒वाः । वै । य॒ज्ञा॒त् । 19

TS 6.5.6.3

रु॒द्रम् । अ॒न्तः । आ॒य॒न् । सः । आ॒दि॒त्यान् । अ॒न्वा॒क्र॒म॒तेत्य॑नु - आ॒क्र॒मत॑ । ते ।
द्वि॒दे॒व॒त्या॒नि॑ति॒ द्वि - दे॒व॒त्यान् । प्रेति॑ । अ॒प॒द्य॒न्त । तान् । न । प्र॒ति॑ । प्रेति॑ । अ॒य॒च्छ॒न् ।
। तस्मा॑त् । अ॒पी॒ति॑ । व॒द्व्य॑म् । प्र॒प॒न्नमि॑ति प्र - प॒न्नम् । न । प्र॒ति॑ । प्रेति॑ । य॒च्छ॒न्ति॑
। तस्मा॑त् । द्वि॒दे॒व॒त्येभ्य॑ इति॑ द्वि - दे॒व॒त्येभ्यः॑ । आ॒दि॒त्यः । नि॒रि॒ति॑ । गृ॒ह्य॒ते । यत् ।
उ॒च्छे॒ष॒णामि॑त्यु॒त्-शे॒ष॒णात् । अ॒जा॒य॒न्त । तस्मा॑त् । उ॒च्छे॒ष॒णामि॑त्यु॒त्-शे॒ष॒णात् । गृ॒ह्य॒ते ।
ति॒सृ॒भिरि॑ति॒ ति॒सृ - भिः॑ । ऋ॒ग्भि॒रि॒त्यृक् - भिः॑ । गृ॒ह्णा॒ति॑ । मा॒ता । पि॒ता । पु॒त्रः । तत् ।

एव । तत् । मिथुनम् । उल्बम् । गर्भः । जरायुं । तत् । एव । तत् । 20

TS 6.5.6.4

मिथुनम् । पशवः । वै । एते । यत् । आदित्यः । ऊर्कः । दधि । दुग्धा । मद्ध्यतः । श्रीणाति । ऊर्जम् । एव । पशूनाम् । मद्ध्यतः । दुधाति । शृतातुङ्क्येनेति शृत - आतुङ्क्येन । मेद्ध्यत्वायेति मेद्ध्य - त्वाय । तस्मात् । आमा । पक्वम् । दुहे । पशवः । वै । एते । यत् । आदित्यः । परिश्रित्येति परि - श्रित्यं । गृह्णाति । प्रतिरुद्ध्येति प्रति - रुद्ध्यं । एव । अस्मै । पशून् । गृह्णाति । पशवः । वै । एते । यत् । आदित्यः । एषः । रुद्रः । यत् । अग्निः । परिश्रित्येति परि - श्रित्यं । गृह्णाति । रुद्रात् । एव । पशून् । अन्तः । दुधाति । 21

TS 6.5.6.5

एषः । वै । विवस्वान् । आदित्यः । यत् । उपाशुसवनं इत्युपाशु - सवनः । सः । एतम् । एव । सोमपीथमिति सोम - पीथम् । परीति । शये । एति । तृतीयसवनादिति तृतीय-सवनात् । विवस्वः । आदित्यः । एषः । ते । सोमपीथ इति सोम - पीथः । इति । आह । विवस्वन्तम् । एव । आदित्यम् । सोमपीथेनेति सोम - पीथेन । समिति । अर्धयति । या । दिव्या । वृष्टिः । तया । त्वा । श्रीणामि । इति । वृष्टिकामस्येति वृष्टि - कामस्य । श्रीणीयात् । वृष्टिम् । एव । अवेति । रुन्धे । यदि । ताजक् । प्रस्कन्देदिति प्र - स्कन्देत् । वरुषुकः । पर्जन्यः । स्यात् । यदि । चिरम् । अवरुषुकः । न ( ) । सादयति । असन्नात् । हि । प्रजा इति प्र - जाः । प्रजायन्तु इति प्र - जायन्ते । न । अन्विति । वषट् । करोति । यत् । अनुवषट्कार्यादित्यनु - वषट्कार्यात् । रुद्रम् । प्रजा इति प्र - जाः । अन्ववसृजेदित्यनु - अवसृजेत् । न । हुत्वा । अन्विति । ईक्षेत् । यत् । अन्वीक्षेतेत्यनु - ईक्षेत् । चक्षुः । अस्य । प्रमायुकमिति प्र - मायुकम् । स्यात् । तस्मात् । न । अन्वीक्ष्य इत्यनु - ईक्ष्यः ॥ 22

(एव - यज्ञा - जरायु तदेव तदु - न्तर्दधाति - न - सप्तविंशतिश्च) (A6)

TS 6.5.7.1

अ॒न्तर्या॒मपा॒त्रेणे॒त्यन्तर्या॒म - पा॒त्रेण॑ । सा॒वि॒त्रम् । आ॒ग्र॒य॒णात् । गृ॒ह्णा॒ति॒ । प्र॒जाप॑तिरिति प्र॒जा-
प॒तिः । वै । ए॒षः । यत् । आ॒ग्र॒य॒णः । प्र॒जाना॑मिति प्र - जाना॑म् । प्र॒जन॑नायेति प्र - जन॑नाय
। न । सा॒दु॒य॒ति॒ । अ॒स॒न्नात् । हि । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्र॒जाय॑न्त इति॑ प्र - जाय॑न्ते । न
। अ॒न्वि॒ति॒ । व॒षट् । क॒रो॒ति॒ । यत् । अ॒नु॒व॒षट्कृ॒र्यादि॒त्यनु॑ - व॒षट्कृ॒र्यात् । रु॒द्रम् । प्र॒जा इति॑ प्र
- जाः । अ॒न्व॒व॒सृ॒जेदि॒त्यनु॑ - अ॒व॒सृ॒जेत् । ए॒षः । वै । गा॒य॒त्रः । दे॒वाना॑म् । यत् । स॒वि॒ता
। ए॒षः । गा॒य॒त्रि॒यै । लो॒के । गृ॒ह्य॒ते॒ । यत् । आ॒ग्र॒य॒णः । यत् । अ॒न्तर्या॒मपा॒त्रेणे॒त्यन्तर्या॒म
- पा॒त्रेण॑ । सा॒वि॒त्रम् । आ॒ग्र॒य॒णात् । गृ॒ह्णा॒ति॒ । स्वात् । ए॒व । ए॒नम् । योनेः॑ । नि॒रि॒ति॒ ।
गृ॒ह्णा॒ति॒ । वि॒श्वे॑ । 23

TS 6.5.7.2

दे॒वाः । तृ॒तीय॑म् । स॒व॒नम् । न । उ॒दि॒ति॒ । अ॒य॒च्छन् । ते । स॒वि॒तार॑म् । प्रा॒त॒स्स॒व॒नभा॑गमिति
प्रा॒त॒स्स॒व॒न - भा॑गम् । स॒न्त॑म् । तृ॒तीय॑स॒व॒नमि॒ति तृ॒तीय॑-स॒व॒नम् । अ॒भि । प॒री॒ति॒ । अ॒न॒य॒न् ।
त॒तः । वै । ते । तृ॒तीय॑म् । स॒व॒नम् । उ॒दि॒ति॒ । अ॒य॒च्छन् । यत् । तृ॒तीय॑स॒व॒न इति॑ तृ॒तीय॑
- स॒व॒ने । सा॒वि॒त्रः । गृ॒ह्य॒ते॒ । तृ॒तीय॑स्य । स॒व॒नस्य॑ । उ॒द्य॑त्या इत्युत् - य॒त्यै । स॒वि॒तृपा॒त्रेणे॒ति
स॒वि॒तृ-पा॒त्रेण॑ । वै॒श्व॒दे॒वमि॒ति वै॒श्व - दे॒वम् । क॒ल॒शा॑त् । गृ॒ह्णा॒ति॒ । वै॒श्व॒दे॒व्य इति॑ वै॒श्व - दे॒व्यः । वै
। प्र॒जा इति॑ प्र॒जाः । वै॒श्व॒दे॒व इति॑ वै॒श्व-दे॒वः । क॒ल॒शः । स॒वि॒ता । प्र॒स॒वाना॑मिति प्र - स॒वाना॑म्
। ई॒शे । यत् । स॒वि॒तृपा॒त्रेणे॒ति स॒वि॒तृ - पा॒त्रेण॑ । वै॒श्व॒दे॒वमि॒ति वै॒श्व - दे॒वम् । क॒ल॒शा॑त् ।
गृ॒ह्णा॒ति॒ । स॒वि॒तृप्र॑सूत इति॑ स॒वि॒तृ - प्र॑सूतः । ए॒व । अ॒स्मै । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्रे॒ति॒ । 24

TS 6.5.7.3

ज॒न॒य॒ति॒ । सोमै॑ । सोम॑म् । अ॒भी॒ति॒ । गृ॒ह्णा॒ति॒ । रे॒तः । ए॒व । तत् । दु॒धा॒ति॒ । सु॒श॒र्म॑ति
सु - श॒र्मा॑ । अ॒सि॒ । सु॒प्र॒ति॒ष्ठा॒न इति॑ सु - प्र॒ति॒ष्ठा॒नः । इति॑ । आ॒ह॒ । सोमै॑ । हि ।

सोमम् । अभिगृह्णातीत्यभि - गृह्णाति । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै । एतस्मिन् । वै ।
 अपीति । ग्रहे । मनुष्यैभ्यः । देवेभ्यः । पितृभ्य इति पितृ - भ्यः । क्रियते । सुशर्मति
 सु - शर्मा । असि । सुप्रतिष्ठान इति सु - प्रतिष्ठानः । इति । आह । मनुष्यैभ्यः । एव
 । एतेन । करोति । बृहत् । इति । आह । देवेभ्यः । एव । एतेन । करोति । नमः
 । इति । आह । पितृभ्य इति पितृ - भ्यः । एव । एतेन । करोति ( ) । एतावतीः
 । वै । देवताः । ताभ्यः । एव । एनम् । सर्वाभ्यः । गृह्णाति । एषः । ते । योनिः
 । विश्वेभ्यः । त्वा । देवेभ्यः । इति । आह । वैश्वदेव इति वैश्व - देवः । हि । एषः ॥ 25

(विश्वे - प्र - पितृभ्य एवैतेन करोत्ये - कान्नविंशतिश्च) (A7)

TS 6.5.8.1

प्राण इति प्र - अनः । वै । एषः । यत् । उपांशुरित्युप-अंशुः । यत् । उपांशुपात्रेणेत्युपांशु
 - पात्रेण । प्रथमः । च । उत्तम इत्युत् - तमः । च । ग्रहौ । गृह्येते इति । प्राणमिति प्र
 - अनम् । एव । अन्विति । प्रयन्तीति प्र - यन्ति । प्राणमिति प्र - अनम् । अनु । उदिति
 । यन्ति । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । वै । एषः । यत् । आग्रयणः । प्राण इति प्र -
 अनः । उपांशुरित्युप-अंशुः । पत्नीः । प्रजा इति प्र - जाः । प्रेति । जनयन्ति । यत्
 । उपांशुपात्रेणेत्युपांशु - पात्रेण । पात्नीवतमिति पात्नी - वतम् । आग्रयणात् । गृह्णाति ।
 प्रजानामिति प्र - जानाम् । प्रजननायेति प्र - जननाय । तस्मात् । प्राणमिति प्र - अनम् । प्रजा
 इति प्र-जाः । अनु । प्रेति । जायन्ते । देवाः । वै । इत इत इतीतः - इतः । पत्नीः ।
 सुवर्गमिति सुवः-गम् । 26

TS 6.5.8.2

लोकम् । अजिगांसु । ते । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । न । प्रेति । अजानु ।
 ते । एतम् । पात्नीवतमिति पात्नी - वतम् । अपश्यन् । तम् । अगृह्णत । ततः । वै । ते

। सुव॒र्गमि॑ति॒ सुवः॑ - गम् । लो॒कम् । प्रेति॑ । अ॒जा॒न॒न् । यत् । पा॒त्नी॒व॒त इति॑ पा॒त्नी - व॒तः ।
 । गृ॒ह्यते॑ । सुव॒र्गसे॑ति॒ सुवः॑ - गस्य॑ । लो॒कस्य॑ । प्र॒ज्ञा॑त्या इति॒ प्र - ज्ञा॑त्यै । सः । सोमः॑
 । न । अ॒तिष्ठ॑त् । स्त्री॒भ्यः । गृ॒ह्यमा॑णः । तम् । घृ॒तम् । वज्र॑म् । कृ॒त्वा । अ॒घ्न॑न् । तम्
 । निरि॑न्द्रि॒यमि॑ति॒ निः - इन्द्रि॑यम् । भू॒तम् । अ॒गृ॒ह्ण॑न् । तस्मा॑त् । स्त्रियः॑ । निरि॑न्द्रि॒या इति॑
 निः-इन्द्रि॑याः । अदा॑यादीरित्यदा॑य-अ॒दीः । अपी॑ति । पा॒पात् । पु॒ंसः । उपा॑स्ति॒तर॑मित्युपा॑स्ति
 - त॒रम् । 27

TS 6.5.8.3

व॒द॒न्ति॑ । यत् । घृ॒तेन॑ । पा॒त्नी॒व॒तमि॑ति॒ पा॒त्नी - व॒तम् । श्री॑णाति॑ । वज्रे॑ण । ए॒व । ए॒नम् ।
 व॒शे । कृ॒त्वा । गृ॒ह्णा॑ति । उ॒प॒या॒मगृ॑ही॒त इत्यु॑प॒या॒म - गृ॒ही॒तः । अ॒सि । इति॑ । आ॒ह॒ । इ॒यम् ।
 वै । उ॒प॒या॒म इत्यु॑प - या॒मः । तस्मा॑त् । इ॒माम् । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । अनु॑ । प्रेति॑ । जा॒य॒न्ते
 । बृ॒ह॒स्पति॑सु॒तस्येति॑ बृ॒ह॒स्पति॑-सु॒तस्य॑ । ते । इति॑ । आ॒ह॒ । ब्र॒ह्म॑ । वै । दे॒वाना॑म् । बृ॒ह॒स्पतिः॑
 । ब्र॒ह्म॑णा । ए॒व । अ॒स्मै । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्रेति॑ । ज॒न॒य॒ति । इ॒न्द्रो इति॑ । इति॑ । आ॒ह॒
 । रे॒तः । वै । इ॒न्द्रुः । रे॒तः । ए॒व । तत् । दु॒धा॑ति । इन्द्रि॑या॒व इती॑न्द्रि॒य - वः । इति॑ । 28

TS 6.5.8.4

आ॒ह॒ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । वै । इन्द्रि॑यम् । प्र॒जा इति॑ प्र-जाः । ए॒व । अ॒स्मै । प्रेति॑ ।
 ज॒न॒य॒ति । अ॒ग्रा(३) इ॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । अ॒ग्निः । वै । रे॒तो॒धा इति॑ रे॒तः - धाः । प॒त्नी॒व॒ इति॑
 प॒त्नी - वः॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । मि॒थु॒न॒त्वाये॑ति॒ मि॒थु॒न॒त्वाय॑ । स॒जूरि॑ति॒ स - जूः । दे॒वेन॑ । त्व॒ष्ट्रा
 । सोम॑म् । पि॒ब॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । त्व॒ष्ट्रा । वै । प॒शूना॑म् । मि॒थु॒नाना॑म् । रू॒प॒कृ॒दि॒ति॒ रू॒प
 - कृ॒त् । रू॒पम् । ए॒व । प॒शु॒षु । दु॒धा॑ति । दे॒वाः । वै । त्व॒ष्टार॑म् । अ॒जि॒घा॒स॒न् । सः
 । प॒त्नीः॑ । प्रेति॑ । अ॒प॒द्य॑त् । तम् । न । प्र॒ति॑ । प्रेति॑ । अ॒य॒च्छ॑न् । तस्मा॑त् । अपी॑ति । 29

TS 6.5.8.5

वद्धय॑म् । प्रप॑न्नमिति॒ प्र - पु॒न्नम् । न । प्र॒ति । प्रे॒ति । य॒च्छन्ति॒ । तस्मा॑त् । पा॒त्नीव॑त्
इति॑ पा॒त्नी - व॒ते । त्वष्ट्रे॑ । अपी॑ति । गृह्य॑ते । न । सा॒दुय॑ति । अस॑न्नात् । हि ।
प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्र॒जाय॑न्त॒ इति॑ प्र - जाय॑न्ते । न । अ॒न्विति॑ । वष॑ट् । क॒रोति॒ ।
यत् । अ॒नुव॑षट्कुर्यादित्य॑नु - वष॑ट्कुर्यात् । रु॒द्रम् । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । अ॒न्वव॑सृजेदित्य॑नु
- अव॑सृजेत् । यत् । न । अ॒नुव॑षट्कुर्यादित्य॑नु-वष॑ट्कुर्यात् । अशा॑न्तम् । अ॒ग्नीदि॒त्यग्नि॑-इत् ।
सोम॑म् । भ॒क्षये॑त् । उ॒पाश्चि॑त्युप - अ॒शु । अ॒न्विति॑ । वष॑ट् । क॒रोति॒ । न । रु॒द्रम्
। प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । अ॒न्वव॑सृजतीत्य॑नु - अव॑सृजति । शा॒न्तम् । अ॒ग्नीदि॒त्यग्नि॑ - इत् ।
सोम॑म् । भ॒क्षय॑ति । अ॒ग्नीदि॒त्यग्नि॑ - इत् । नेष्टुः॑ । उ॒पस्थ॑मित्युप - स्थम् । एति॑ । सी॒द । 30

TS 6.5.8.6

नेष्टुः॑ । प॒त्नीम् । उ॒दान॑येत्युत् - आ॒नय॑ । इति॑ । आ॒ह । अ॒ग्नीदि॒त्यग्नि॑-इत् । ए॒व । नेष्ट॑रि ।
रेतः॑ । दधा॑ति । नेष्ट॑ । प॒त्न्याम् । उ॒द्गात्रे॑त्युत्-गा॒त्रा । स॒मिति॑ । ख्या॑पयति । प्र॒जाप॑तिरिति॑
प्र॒जा-प॑तिः । वै । ए॒षः । यत् । उ॒द्गात्रे॑त्युत् - गा॒त्रा । प्र॒जाना॑मिति॑ प्र - जाना॑म् । प्र॒जन॑नायेति॑
प्र - जन॑नाय । अ॒पः । उ॒प । प्रे॒ति । वर्त॑यति । रेतः॑ । ए॒व । तत् । सि॒ञ्चति॒ । ऊ॒रुणा॑
। उ॒प । प्रे॒ति । वर्त॑यति । ऊ॒रुणा॑ । हि । रेतः॑ । सि॒च्यते॑ । न॒ग्रङ्क॑त्येति॑ न॒ग्रम् - कृ॒त्यं ।
ऊ॒रुम् । उ॒प । प्रे॒ति । वर्त॑यति । य॒दा । हि । न॒ग्रः । ऊ॒रुः । भ॑वति । अथ॑ । मि॒थुनी॑
( ) । भ॑वतः । अथ॑ । रेतः॑ । सि॒च्यते॑ । अथ॑ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्रे॒ति । जा॑यन्ते ॥ 31

(पत्नीः सुवर्ग - मुपस्तितर - मिन्द्रियाव इत्य - पिं - सीद - मिथुन्य - ष्ठौ च) (A8)

TS 6.5.9.1

इन्द्रः॑ । वृ॒त्रम् । अ॒हन् । तस्य॑ । शी॒र॒ष॒क॒पा॒लमिति॑ शी॒र॒ष॒क॒पा॒लम् । उ॒दिति॑ । औ॒ब्ज॑त् ।
सः । द्रो॒ण॒क॒ल॒श इति॑ द्रो॒ण॒क॒ल॒शः । अ॒भव॑त् । तस्मा॑त् । सोमः॑ । स॒मिति॑ । अ॒सृव॑त् ।
सः । हा॒रि॒यो॒ज॒न इति॑ हा॒रि - यो॒ज॒नः । अ॒भव॑त् । तम् । वी॑ति । अ॒चि॒कि॒त्स॑त् । जु॒हवा॑नी(3)
। मा । हौ॒षा(3)म् । इति॑ । सः । अ॒म॒न्य॑त् । यत् । हो॒ष्यामि॑ । आ॒मम् । हो॒ष्यामि॑ ।

यत् । न । होष्यामि । यज्ञवेशसमिति यज्ञ - वेशसम् । करिष्यामि । इति । तम् । अद्धियत् । होतुम् । सः । अग्निः । अब्रवीत् । न । मयि । आमम् । होष्यसि । इति । तम् । धानाभिः । अश्रीणात् । 32

TS 6.5.9.2

तम् । शृतम् । भूतम् । अजुहोत् । यत् । धानाभिः । हारियोजनमिति हारि - योजनम् । श्रीणाति । शृतत्वायेति शृत - त्वायं । शृतम् । एव । एनम् । भूतम् । जुहोति । ब्रह्मीभिः । श्रीणाति । एतावतीः । एव । अस्य । अमुष्मिन् । लोके । कामदुघा इति काम - दुघाः । भवन्ति । अथो इति । खलु । आहुः । एताः । वै । इन्द्रस्य । पृश्नयः । कामदुघा इति काम - दुघाः । यत् । हारियोजनीरिति हारि - योजनीः । इति । तस्मात् । ब्रह्मीभिः । श्रीणीयात् । ऋक्सामे इत्यृक् - सामे । वै । इन्द्रस्य । हरी इति । सोमपानाविति सोम - पानौ । तयोः । परिधय इति परि - धयः । आधानमित्या - धानम् । यत् । अप्रहृत्येत्यप्र - हृत्य । परिधीनिति परि - धीन् । जुहुयात् । अन्तराधानाभ्यामित्यन्तः-आधानाभ्याम् । 33

TS 6.5.9.3

घासम् । प्रेति । यच्छेत् । प्रहृत्येति प्र - हृत्यं । परिधीनिति परि - धीन् । जुहोति । निराधानाभ्यामिति निः - आधानाभ्याम् । एव । घासम् । प्रेति । यच्छति । उन्नेतेत्युत् - नेता । जुहोति । यातयामेति यात - यामा । इव । हि । एतरहि । अद्धर्युः । स्वगाकृत इति स्वगा-कृतः । यत् । अद्धर्युः । जुहुयात् । यथा । विमुक्तमित् वि - मुक्तम् । पुनः । युनक्ति । तादृक् । एव । तत् । शीरुषन् । अधिनिधायेत्यधि - निधायं । जुहोति । शीरुषतः । हि । सः । समभवदिति सं - अभवत् । विक्रम्येति वि-क्रम्यं । जुहोति । विक्रम्येति वि - क्रम्यं । हि । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन् । समृद्ध्या इति सम्-ऋद्ध्यै । पशवः । वै । हारियोजनीरिति हारि-योजनीः । यत् । सभिन्धादिति सं - भिन्धात् । अल्पाः । 34

TS 6.5.9.4

ए॒न॒म् । प॒श॒वः । भु॒ञ्ज॒न्तः । उ॒पेति॑ । ति॒ष्ठे॒र॒न् । यत् । न । स॒भि॒न्धा॒दि॒तिं सं - भि॒न्धा॒त् ।
 । ब॒ह॒वः । ए॒न॒म् । प॒श॒वः । अ॒भु॒ञ्ज॒न्तः । उ॒पेति॑ । ति॒ष्ठे॒र॒न् । म॒न॒सा । स॒मि॒ति । बा॒ध॒ते ।
 । उ॒भ॒य॑म् । क॒रो॒ति । ब॒ह॒वः । ए॒व । ए॒न॒म् । प॒श॒वः । भु॒ञ्ज॒न्तः । उ॒पेति॑ । ति॒ष्ठ॒न्ते ।
 उ॒न्ने॒तरी॒त्यु॒त् - ने॒तरि॑ । उ॒प॒ह॒व॒मि॒त्यु॒प - ह॒वम् । इ॒च्छ॒न्ते । यः । ए॒व । त॒त्र । सो॒म॒पी॒थ॒
 इति॑ सोम - पी॒थः । तम् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्ध॒ते । उ॒त्त॒र॒वे॒द्यामि॒त्यु॒त्त॒र - वे॒द्याम् । नी॒ति ।
 व॒प॒ति । प॒श॒वः । वै । उ॒त्त॒र॒वे॒दि॒रि॒त्यु॒त्त॒र - वे॒दिः । प॒श॒वः । हा॒रि॒यो॒ज॒नी॒रि॒तिं हा॒रि - यो॒ज॒नीः
 । प॒शु॒षु । ए॒व । प॒शून् । प्र॒ती॒ति । स्था॒प॒य॒न्ति ( ) ॥ 35

(अ॒श्री॒णा - दु॒न्त॒रा॒धा॒नाभ्या - म॒ल्पाः - स्था॒प॒य॒न्ति) (A9)

TS 6.5.10.1

ग्र॒हान् । वै । अ॒न्वि॒ति । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प॒श॒वः । प्रे॒ति । जा॒य॒न्ते । उ॒पा॒श्च॒न्त॒र्या॒मावि॒त्यु॒पा॒श्शु
 - अ॒न्त॒र्या॒मौ । अ॒जा॒व॒य॒ इत्य॑जा - अ॒व॒यः । शु॒क्राम॒न्धि॒ना॒वि॒ति शु॒क्रा - म॒न्धि॒नौ । पु॒रु॒षाः ।
 ऋ॒तु॒ग्र॒हा॒नि॒त्यु॒त् - ग्र॒हान् । ए॒क॒श॒फा॒ इत्ये॑क - श॒फाः । आ॒दि॒त्य॒ग्र॒ह॒मि॒त्या॒दि॒त्य - ग्र॒हम् । गा॒वः
 । आ॒दि॒त्य॒ग्र॒ह॒ इत्या॑दि॒त्य - ग्र॒हः । भू॒यि॑ष्ठाभिः । ऋ॒ग्भि॒रि॒त्यु॒क्-भिः । गृ॒ह्य॒ते । तस्मा॑त् ।
 गा॒वः । प॒शूना॑म् । भू॒यि॑ष्ठाः । यत् । त्रिः । उ॒पा॒श्शु॒मि॒त्यु॒प - अ॒शुम् । ह॒स्ते॒न । वि॒गृ॒ह्णा॒ती॒ति
 वि - गृ॒ह्णा॒ति । तस्मा॑त् । द्वौ । त्रीन् । अ॒जा । ज॒न॒य॒ति । अथ॑ । अ॒व॒यः । भू॒य॑सीः । पि॒ता
 । वै । ए॒षः । यत् । आ॒ग्र॒य॒णः । पु॒त्रः । क॒ल॒शः । यत् । आ॒ग्र॒य॒णः । उ॒प॒द॒स्ये॒दि॒त्यु॒प -
 द॒स्ये॒त् । क॒ल॒शा॑त् । गृ॒ह्णी॒या॒त् । यथा॑ । पि॒ता । 36

TS 6.5.10.2

पु॒त्रम् । क्षि॒तः । उ॒प॒धा॒व॒ती॒त्यु॒प-धा॒व॒ति । ता॒दृक् । ए॒व । तत् । यत् । क॒ल॒शः ।
 उ॒प॒द॒स्ये॒दि॒त्यु॒प-द॒स्ये॒त् । आ॒ग्र॒य॒णा॒त् । गृ॒ह्णी॒या॒त् । यथा॑ । पु॒त्रः । पि॒तर॑म् । क्षि॒तः ।
 उ॒प॒धा॒व॒ती॒त्यु॒प - धा॒व॒ति । ता॒दृक् । ए॒व । तत् । आ॒त्मा । वै । ए॒षः । य॒ज्ञ॒स्य॑ । यत् ।

आग्रयणः । यत् । ग्रहः । वा । कलशः । वा । उपदस्येदित्युप - दस्येत् । आग्रयणात् । गृहीयात् । आत्मनः । एव । अधीति । यश्म । निरिति । कुरोति । अविज्ञात् इत्यवि - ज्ञातः । वै । एषः । गृह्यते । यत् । आग्रयणः । स्थाल्या । गृह्णाति । वायव्येन । जुहोति । तस्मात् । 37

TS 6.5.10.3

गर्भेर्ण । अविज्ञातेनेत्यवि - ज्ञातेन । ब्रह्महेति ब्रह्म - हा । अवभृथमित्यव - भृथम् । अवेति । युन्ति । परेति । स्थालीः । अस्यन्ति । उदिति । वायव्यानि । हरन्ति । तस्मात् । स्त्रियम् । जाताम् । परेति । अस्यन्ति । उदिति । पुमांसम् । हरन्ति । यत् । पुरोरुचमिति पुरः - रुचम् । आह । यथा । वस्यसे । आहरतीत्या-हरति । तादृक् । एव । तत् । यत् । ग्रहम् । गृह्णाति । यथा । वस्यसे । आहृत्येत्या-हृत्य । प्रेति । आह । तादृक् । एव । तत् । यत् । सादयति । यथा । वस्यसे । उपनिधायेत्युप - निधाय । अपक्रामतीत्यप - क्रामति । तादृक् । एव । तत् । यत् ( ) । वै । यश्म्य । साम्ना । यजुषा । क्रियते । शिथिलम् । तत् । यत् । ऋचा । तत् । दृढम् । पुरस्तादुपयामा इति पुरस्तात् - उपयामाः । यजुषा । गृह्यन्ते । उपरिष्ठादुपयामा इत्युपरिष्ठात् - उपयामाः । ऋचा । यश्म्य । धृत्यै ॥ 38

(यथा पिता-तस्मा-दपक्रामति तादृगेव तद् य-दृष्टा देश च) (A10)

TS 6.5.11.1

प्रेति । अन्यानि । पात्राणि । युज्यन्ते । न । अन्यानि । यानि । प्राचीनानि । प्रयुज्यन्त इति प्र - युज्यन्ते । अमुम् । एव । तैः । लोकम् । अभीति । जयति । पराङ् । इव । हि । असौ । लोकः । यानि । पुनः । प्रयुज्यन्त इति प्र - युज्यन्ते । इमम् । एव । तैः । लोकम् । अभीति । जयति । पुनःपुनरिति पुनः - पुनः । इव । हि । अयम् । लोकः । प्रेति । अन्यानि । पात्राणि । युज्यन्ते । न । अन्यानि । यानि । प्राचीनानि । प्रयुज्यन्त

इति प्र - युज्यन्ते॑ । तानि॑ । अन्विति॑ । ओषधयः॑ । परेति॑ । भवन्ति॑ । यानि॑ । पुनः॑ । 39

TS 6.5.11.2

प्रयुज्यन्त॑ इति प्र - युज्यन्ते॑ । तानि॑ । अन्विति॑ । ओषधयः॑ । पुनः॑ । एति॑ । भवन्ति॑ ।
प्रेति॑ । अन्यानि॑ । पात्राणि॑ । युज्यन्ते॑ । न । अन्यानि॑ । यानि॑ । प्राचीनानि॑ । प्रयुज्यन्त॑
इति प्र-युज्यन्ते॑ । तानि॑ । अन्विति॑ । आरण्याः॑ । पशवः॑ । अरण्यम् । अपेति॑ । यन्ति॑
। यानि॑ । पुनः॑ । प्रयुज्यन्त॑ इति प्र - युज्यन्ते॑ । तानि॑ । अन्विति॑ । ग्राम्याः॑ । पशवः॑
। ग्रामम् । उपावयन्तीत्युप-अवयन्ति॑ । यः । वै । ग्रहाणाम् । निदानमिति॑ नि - दानम्
। वेद॑ । निदानवानिति॑ निदानं - वान् । भवति॑ । आज्यम् । इति॑ । उक्थम् । तत् । वै
। ग्रहाणाम् । निदानमिति॑ नि - दानम् । यत् । उपाश्चित्युप - अश्नु । शंसति॑ । तत् । 40

TS 6.5.11.3

उपाश्चिन्तर्यामयोरित्युपाश्नु - अन्तर्यामयोः॑ । यत् । उच्चैः॑ । तत् । इतरेषाम् । ग्रहाणाम् ।
एतत् । वै । ग्रहाणाम् । निदानमिति॑ नि - दानम् । यः । एवम् । वेद॑ । निदानवानिति॑
निदानं - वान् । भवति॑ । यः । वै । ग्रहाणाम् । मिथुनम् । वेद॑ । प्रेति॑ । प्रजयेति॑ प्र -
जया॑ । पशुभिरिति॑ पशु - भिः । मिथुनैः॑ । जायते॑ । स्थालीभिः॑ । अन्ये । ग्रहाः॑ । गृह्यन्ते॑
। वायव्यैः॑ । अन्ये । एतत् । वै । ग्रहाणाम् । मिथुनम् । यः । एवम् । वेद॑ । प्रेति॑ ।
प्रजयेति॑ प्र - जया॑ । पशुभिरिति॑ पशु - भिः । मिथुनैः॑ । जायते॑ । इन्द्रः॑ । त्वष्टुः॑ । सोमम्
। अभीषहेत्यभि - सहा॑ । अपिबत् । सः । विष्वङ् । 41

TS 6.5.11.4

वीति॑ । आर्च्छत् । सः । आत्मन् । आरमणमित्या॑ - रमणम् । न । अविन्दत् । सः । एतान्
। अनुसवनमित्यनु-सवनम् । पुरोडाशान् । अपश्यत् । तान् । निरिति॑ । अवपत् । तैः । वै
। सः । आत्मन् । आरमणमित्या॑ - रमणम् । अकुरुत् । तस्मात् । अनुसवनमित्यनु - सवनम्

। पुरोडाशाः । निरिति । उप्यन्ते । तस्मात् । अनुसुवनमित्यनु - सुवनम् । पुरोडाशानाम् । प्रेति । अश्नीयात् । आत्मन् । एव । आरमणमित्या - रमणम् । कुरुते । न । एनम् । सोमः । अतीति । पवते । ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म - वादिनः । वदन्ति । न । ऋचा । न । यजुषा । पङ्क्तिः । आप्यते । अथ । किम् ( ) । यस्स्य । पाङ्कत्वमिति पाङ्क - त्वम् । इति । धानाः । कर्मभः । परिव्राप इति परि - वापः । पुरोडाशः । पयस्या । तेन । पङ्क्तिः । आप्यते । तत् । यस्स्य । पाङ्कत्वमिति पाङ्क - त्वम् ॥ 42

(भवन्ति यानि पुनः - शंसति त - द्विष्वङ् - किं - चतुर्दश च) (A11)

praSna korvai with starting padams of 1 to 11 anuvAkams :-

(इन्द्रो वृत्राय- ऽऽयुर्वे - यज्ञेन - सुवर्गा - येन्द्रो मरुद्भि - रदिति - रन्तर्यामपात्रेण - प्राण उपाशु पात्रे - णेन्द्रो वृत्रमहन् तस्य - ग्रहान् - प्रान्या - न्येकादश)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(इन्द्रो वृत्राय - पुनरु - ऋतुनाऽऽह - मिथुनं पशवो - नेष्टः पत्नी - मुपाश्वन्तर्यामयो - द्विचत्वारिंशत्)

first and last padam of fifth praSnam of 6th KANDam

(इन्द्रो वृत्राय - पाङ्कत्वं)

॥ हरिः ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां षष्ठकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः समाप्तः ॥